

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4XObdo/716/2017
Identifikačné číslo spisu: 3612205689
Dátum vydania rozhodnutia: 31.01.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Mederová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:3612205689.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom Pribinova č. 25, Bratislava, IČO: 35 807 598, proti žalovanému: Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné nám. č. 13, Bratislava, o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Partizánske pod sp. zn. 5C/116/2012, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 19. mája 2016, č. k. 19Co/72/2016-273 a o návrhu žalobcu na prerušenie dovolacieho konania, takto

rozhodol:

I. Návrh žalobcu na prerušenie konania z a m i e t a .

II. Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 19. mája 2016 č. k. 19Co/72/2016-273 z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Partizánske (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 14. novembra 2012, č. k. 5C/116/2012-20, uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok podľa položky č. 17a sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, za vznesenú námietku zaujatosti vo výške 66,- eur.

2. Proti uvedenému uzneseniu súdu prvej inštancie podal žalobca dňa 17. decembra 2012 odvolanie, ktoré Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 04. júna 2015, č. k. 19Co/933/2014-184, ako oneskorene podané odmietol. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že dňom nasledujúcim po doručení odvolaní napadnutého uznesenia súdu prvej inštancie dňa 29. novembra 2012, začala žalobcovi plynúť 15 dňová lehota na podanie odvolania, pričom posledným dňom lehoty bol piatok 14. decembra 2012, ktorý bol riadnym pracovným dňom. Z odtlačku podacej pečiatky Okresného súdu Partizánske na odvolaní žalobcu vyplýva, že odvolanie bolo doručené súdu prvej inštancie dňa 17. decembra 2012, osobne do podateľne prostredníctvom kuriéra. Odvolací súd vyzval žalobcu výzvou z 14. mája 2015, doručenou 22. mája 2015, aby v lehote siedmich dní od doručenia výzvy predložil doklad o dátume odovzdania predmetného odvolania na prepravu. Žalobca na výzvu nereagoval, preto odvolací súd vychádzal z údajov na podacej pečiatke súdu prvej inštancie. Z

uvedených dôvodov preto odvolanie žalobcu ako oneskorene podané podľa § 218 ods. 1 písm. a/ zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O. s. p.“) odmietol. Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 04. júna 2015, č. k. 19Co/933/2014-184, nadobudlo právoplatnosť dňa 29. júna 2015.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dňa 08. júla 2015 dovolanie, o ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 31. mája 2017, č. k. 4XObdo/189/2017-372 rozhodol tak, že dovolanie žalobcu odmietol.

4. O tom istom odvolaní žalobcu podanom dňa 17. decembra 2012, smerujúcim proti uzneseniu Okresného súdu Partizánske z 14. novembra 2012, č. k. 5C/116/2012-20, rozhodol Krajský súd v Trenčíne uznesením z 19. mája 2016, č. k. 19Co/72/2016-273 opätovne tak, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. V odôvodnení odvolací súd uviedol, že žalobca sa žalobou z 27. septembra 2012 domáhal voči žalovanému náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy a zároveň namietal zaujatosť všetkých sudcov súdu prvej inštancie. Krajský súd v Trenčíne následne uznesením zo dňa 24. októbra 2012, č. k. 17NcC/588/2012-146, rozhodol o tom, že sudca Okresného súdu Partizánske Mgr. Dušan Ďurian nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Dodatkom č. 13-C bola vec pridelená sudkyňi Okresného súdu Partizánske JUDr. Alene Blaškovej. Uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 06. mája 2014, č. k. 17NcC/21/2014-67, bolo rozhodnuté, že sudkyňa Okresného súdu Partizánske JUDr. Alena Blašková nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci. Na základe uvedeného, súd prvej inštancie žalobcovi uznesením z 14. novembra 2012, č. k. 5C/116/2012-20, ktoré žalobca napadol odvolaním, uložil povinnosť zaplatiť súdny poplatok za vznesenú námietku zaujatosti vo výške 66,- eur. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že z hľadiska obsahového, išlo v podanom návrhu aj o námietku zaujatosti vznesenú proti sudcovi súdu prvej inštancie. Ďalej poukázal na závery Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadrené v uznesení z 11. marca 2013 v konaní sp. zn. 3Cdo/102/2013, že v prípade osobitno finančno-právneho (poplatkového) vzťahu medzi poplatníkom a štátom nie je úlohou súdu prerokovať určitú vec žalobcu a žalovaného, ale posúdiť, či nastala skutočnosť, s ktorou je zo zákona spojený vznik povinnosti poplatníka zaplatiť súdny poplatok. K tvrdeniam žalobcu, že v konaní rozhodoval vylúčený sudca, odvolací súd poukazuje na závery Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovené v konaniach sp. zn. 3Nc/14/2010, 3Cdo/102/2013, podľa ktorých dôvod na vylúčenie sudcu nezakladá sama skutočnosť, že sudca má prejsť a rozhodnúť vec, v ktorej je žalovaným súd, na ktorom tento sudca vykonáva súdnicstvo a rovnako, že dôvodom na vylúčenie sudcu nie je bez ďalšieho ani to, že vykonáva súdnicstvo na súde, ktorý údajne svojím nesprávnym úradným postupom v inej právnej veci založil zodpovednosť žalovaného za majetkovú a nemajetkovú ujmu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z.. Poukázal aj na uznesenie Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 124/2011, v ktorom Ústavný súd vyjadril názor, že vecné oslobodenie občianskeho súdneho konania od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. sa nevzťahuje aj na súdny poplatok za vznesenie námietky zaujatosti podľa položky č. 17a sadzobníka súdnych poplatkov. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 219 ods. 1 O. s. p. ako vecne správne potvrdil.

5. Proti tomuto (druhému) uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dňa 28. júna 2016 dovolanie spolu s návrhom na prerušenie dovolacieho konania. Prípustnosť dovolania odôvodnil ust. § 237 ods. 1 písm. e/, f/ a g/ O. s. p., t. j. nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, rozhodoval vylúčený sudca a súd bol nesprávne obsadený. Naplnenie uvedených dôvodov prípustnosti dovolania vidí dovolateľ najmä v skutočnosti, že námietku zaujatosti podľa § 15a ods. 1 O. s. p. možno uplatniť iba voči sudcovi, ktorý má vec prejsť a rozhodnúť. Ak sa uplatňuje procesné podanie smerujúce k rozhodnutiu o prikázaní veci inému súdu podľa § 12 ods. 1 O. s. p. z dôvodu, že jeho sudcovia sú vylúčení, nemožno takéto podanie považovať za námietku zaujatosti, keďže nesmeruje výlučne proti sudcovi, ktorý má vec prejsť a rozhodnúť, ale smeruje proti všetkým sudcom príslušného súdu. Žalobca vo svojich podaniach neuviedol sudcu, proti ktorému by mala námietka zaujatosti smerovať a skutočnosť, kedy sa o dôvode vylúčenia sudcu dozvedel, preto o námietku zaujatosti z hľadiska podstatných náležitostí takéhoto úkonu ani nemohlo ísť. Dovolateľ ďalej poukázal na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva Ferrantellia Sanangelo vs. Taliansko 19874/92, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.

1Co/10/97, 8Cdo/72/2013, Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10NcC/9/2014-67. Súd treba podľa názoru dovolateľa považovať za nesprávne obsadený, aj keď nekoná zákonný sudca, v resp. zákonní sudcovia. Žalobca vyvodzuje s poukazom na ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorá je zároveň zásahom do princípu právnej istoty. Za postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom považuje nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie ako aj rozhodnutia odvolacieho súdu. Ďalej žalobca v dovolaní uvádza, že keďže konanie o námietke zaujatosti nie je samostatným konaním, ktoré by bolo možné oddeliť od konania vo veci samej, malo by sa vzťahovať aj na vznesenie námietky zaujatosti ustanovenie § 4 ods. 1 písm. k/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, upravujúce oslobodenie od súdnych poplatkov v súdnych konaniach vo veciach náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Všetky úkony, ktoré boli zo strany konajúceho prvoinštančného súdu vykonané predstavujú úkony vykonané vylúčeným sudcom, čo zakladá dôvodnosť dovolania podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p.. Na základe uvedeného preto dovolaciemu súdu navrhuje, aby napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie zrušil bez náhrady.

6. Dovolateľ zároveň navrhuje dovolaciemu súdu, aby prerušil konanie a predložil návrh na vyslovenie nesúlady položky 17a Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, s článkami Ústavy Slovenskej republiky Ústavnému súdu Slovenskej republiky. Uvedené odôvodnil skutočnosťou, že ide o procesnú obranu proti sudcovi, u ktorého má účastník konania pochybnosti o jeho nezaujatosti pre pomer k veci, ktorá sa nemá spoplatňovať, pretože námietka zaujatosti je jediným prostriedkom, ktorým sa účastník môže domôcť preskúmania prípadného dôvodu pre vylúčenie sudcu. Poplatok za námietku zaujatosti má podľa názoru dovolateľa fakticky povahu poplatku za vyjadrenie sa k otázke nestrannosti sudcu v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čo je neprípustný zásah do základného práva na spravodlivý proces vrátane práva na nestranný súd, garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), konajúca zamestnancom v súlade s ustanovením § 429 ods. 2 písm. b/ C. s. p., bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) skúmal ako prvé, či podané dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné.

8. Vzhľadom na to, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 C. s. p., na základe ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované a prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle § 236, § 237 ods. 1 a § 239 O. s. p.

9. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

10. Keďže v prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, jeho prípustnosť bolo treba posudzovať podľa ustanovenia § 239 O. s. p.

11. Uznesenie odvolacieho súdu v predmetnej veci však nemožno podriaďiť pod žiaden dôvod prípustnosti vyplývajúci z ustanovenia § 239 O. s. p., lebo odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa nezmenil, ale ho potvrdil a nerozhodoval ani vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O. s. p.) na zaujatie stanoviska. Rovnako odvolací súd vo svojom potvrdzujúcom uznesení prípustnosť dovolania nevyslovil a nejde o potvrdzujúce uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, ani o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území

Slovenskej republiky (§ 239 ods. 1 písm. a/, písm. b/ O. s. p., ods. 2. písm. a/, písm. b/, písm. c/ O. s. p.). Dovolanie žalobcu preto podľa ustanovenia § 239 ods. 1 a ods. 2 O. s. p. nie je prípustné.

12. Prípustnosť dovolania žalobcu by v preskúmvanej veci prichádzalo do úvahy, len ak by v konaní, v ktorom bolo vydané, došlo k niektorej z väd taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p.. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

13. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O. s. p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O. s. p. ale nie je významný subjektívny názor strany sporu tvrdiacej, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

14. V súlade s § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p. je dovolací súd povinný prihliadať na procesné vady uvedené v § 237 ods. 1 O. s. p. aj v prípade, ak dovolateľom neboli označené, ak tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

15. Podľa § 237 ods. 1 písm. d/ O. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu dovolacieho súdu, ak v tej istej veci sa už právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie.

16. Uvedené ustanovenie upravuje prípustnosť dovolania v prípade, ak predmetom dovolaním napadnutého rozhodnutia, bolo opätovné rozhodovanie o veci, ktorá už bola právoplatne rozhodnutá. Ide o procesné vyjadrenie zásady ne bis in idem, teda nie dvakrát o tej istej veci. Prekážka právoplatne rozhodnutej veci (*impedimentum rei iudicatae*) je vymedzená prostredníctvom dvoch kritérií, a to totožnosti sporových strán a totožnosti predmetu konania.

17. V prejednávanej veci Krajský súd v Trenčíne uznesením z 04. júna 2015, č. k. 19Co/933/2014-184, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 29. júna 2015, odmietol odvolanie žalobcu smerujúce proti uzneseniu Okresného súdu Partizánske z 14. novembra 2012, č. k. 5C/116/2012-20 a uznesením z 19. mája 2016, č. k. 19Co/72/2016-273 opätovne rozhodoval o tom istom odvolaní žalobcu smerujúcom proti tomu istému uzneseniu súdu prvej inštancie, ktoré odvolací súd týmto (druhým) uznesením potvrdil. Uvedené za splnenia predpokladov totožnosti sporových strán a totožnosti predmetu konania, v tomto prípade rozhodovanie o tom istom odvolaní smerujúcom proti tomu istému uzneseniu súdu prvej inštancie o poplatkovej povinnosti, je naplnením dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. d/ O. s. p. a v spojení s § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. zároveň aj opodstatňujúcim dôvodom podaného dovolania.

18. Vzhľadom na zistenie uvedenej procesnej vady, zakladajúcej prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. d/ O. s. p. a zároveň aj dôvodom dovolania podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. sa už súd ďalej nezaoberal ostatnými dovolacími námietkami žalobcu.

19. Na základe uvedeného preto najvyšší súd dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu podľa ust. § 449 ods. 1 C. s. p. zrušil.

20. Vo vzťahu k návrhu žalobcu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. b/ O. s. p. (§ 162 ods. 1 písm. b/ C. s. p.) najvyšší súd uvádza, že návrh bolo potrebné zamietnuť, pretože položku 17a sadzobníka, ktorý tvorí prílohu zákona o súdnych poplatkoch nepovažuje za rozpornú s Ústavou Slovenskej republiky a jej článkom 46 ods. 1. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa argumentáciou

žalobcu, že zavedenie poplatku za námietku zaujatosti mu bráni vyjadriť sa k otázke zaujatosti sudcu nestotožňuje. Položka 17a bola do sadzobníka znovu zavedená zákonom č. 621/2005 Z. z. pretože dochádzalo k zneužívaniu inštitútu námietky zaujatosti a tak k zbytočnému predlžovaniu konania. Podľa dôvodovej správy k tomuto zákonu predmetný poplatok by mal mať povahu kaucie, ktorá by sa mala poplatníkovi vrátiť, ak námietku podal odôvodnene. Takéto obmedzenie je podľa najvyššieho súdu primerané a prispieva aj k zachovaniu iného ústavou zaručeného práva a to práva na prerokovanie veci v primeranej lehote. Daný poplatok za námietku sa navyše v prípade jej oprávnenosti účastníkovi konania podľa § 11 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch vráti. Otázkou vzťahu medzi právom na prístup k súdu a povinnosťou zaplatiť súdny poplatok sa zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v rozsudku zo dňa 19. júna 2001, č. sťažnosti 28249/95, vo veci Kreuz proti Poľsku uviedol, že nikdy nevyhlásil možnosť, že záujmy riadneho chodu justície môžu odôvodňovať zavedenie finančného obmedzenia na prístup jednotlivca k súdu a konštatoval, že požiadavku zaplatiť súdny poplatok v súdnom konaní nemožno pokladať za obmedzenie práva strany sporu na prístup k súdu, ktoré je nezlučiteľné per se s článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (odseky 59, 60). Z týchto dôvodov je Najvyšší súd Slovenskej republiky názoru, že dovolateľ namieta rozpor s právom na prístup k súdu neoprávnené a preto jeho návrh na prerušenie dovolacieho konania podľa § 109 ods. 1 písm. b/ O. s. p. (§ 162 ods. 1 písm. b/ C. s. p.) zamietol.

21. O trovách konania dovolací súd nerozhodoval, keďže v prejednávanej veci ide o len o vzťah štátu a poplatníka, kde je len zhodou okolností štát žalovaným a tejto časti konania o súdnom poplatku sa nezúčastňuje druhá strana sporu, ktorej by bolo možné uložiť povinnosť nahradiť trovy konania.

22. Rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.